

N:o 49.

Af Herr **P. G. Sandberg:** *Angående inrättande af en i samband med Riksbanken stående s. k. »jordbruksbank» för tillhandahållande af lån till nyodlingar.*

Man säger, och detta med rätta, att vår tid är uppfinningarnes tid. Då man ser med hvilka jettesteg människonillet öfvervinner den ena svårigheten efter den andra, hurusom kunskapen vet att tillegna sig den hos naturen sjelf inneboende kraften, kan man icke annat än känna sig glad och tillfredsställd. Vänder man blicken specielt på våra förhållanden, så ser man en äflan att förbättra, förädla allt som kan lända till förkofran, bekvämlighet och välstånd. Jernvägar och kanaler genomskära landet i alla rigtningar och såsom följd af de lättade kommunikationerna har allmogens lust för odling och ett i allmänhet förbättradt jordbruk väckts till önskad lifaktighet. Riksdag och regering understödja med varm hand alla för det allmänna nyttiga företag, särskildt vattenaftappningar, hvarigenom tusendetals tunland mader göras bekvämliga för odling. Dock återstår, detta oaktadt, ännu mycket att göra. Hvem helst, som har öppet öga, ser icke, hvar helst han färdas fram, huru ofantligt mycket, som ännu återstår att göra inom vårt land med afseende å uppodling af jorden. Det finnes på de allra flesta orter inom vårt land näppeligen någon af de mindre jordbrukarne, som icke på sitt hemman har en eller flere lämpliga odlingslägenheter och den med förhållandet oinvigde frågor med förundran hvarför icke odlingsarbetet bedrifves med större kraft och till större utsträckning än hvad som nu sker. Svaret skall ovilkorligen blifva detta, att nödigt förskottskapital saknas.

Förr reglerades nyodlingen af tillgången på naturliga gödningsämnen. Nu deremot, då artificiella gödningsämnen, lämpliga just för

nyjord, med lätthet kunna erhållas, gestaltar sig saken annorlunda. Frågan blir sålunda den, huru man, mera allmänt än hvad som nu sker, skall kunna åstadkomma odling af jorden. Man skall invända att hypoteksbankens lån äro just afsedda för upphjelpande af jordbruket. Till principen är detta nog rätt, men i de allra flesta fall får hypotekslånet utgöra köpeskillingsliqvid och kommer sålunda icke jorden direkt till godo. Genom dessa lån är tillfälle beredt, äfven för den som icke sjelf eger kapital, att blifva hemmansegare. Följden häraf är den, att den skuldsatte jordegaren icke har några medel att afse för odling af sin jord. Lån af enskilda personer erhålles svårigen på längre tid och amortering af våra banklån återkommer, innan jorden hunnit gifva någon afkastning. Funnes deremot tillfälle beredt för den mindre jordbrukaren att erhålla odlingslån på lämpliga vilkor, så är min öfvertygelse att detta skulle lända till båtнад för såväl den enskilde som det allmänna.

Att organisera en särskild bankinrättning för detta ändamål torde kanske frågans vikt och omfattning kräfva, men genom de dryga förvaltningsomkostnaderna skulle penningarne fördyras. För att undvika detta torde vara lämpligast att åt Riksbanken uppdraga utlemnandet af i fråga varande lån. Det borde icke möta så stora svårigheter att vid denna inrättning upplägga ett konto för lån, afsedda uteslutande för nyodlingar.

För att komma i åtnjutande af dylikt lån borde först kostnadsförslag å den beslutade nyodlingen upprättas, hvilket förslag borde af kommunalnämnden gillas och underskrifvas. Derjemte skulle lånesökanden aflemna en, till vederhäftigheten styrkt, af tvenne personer ingången borgen, hvilken skulle innefatta ej blott säkerhetslöfte om lånets inbetalande å föreskrifven tid, utan äfven att det med lånet afsedda arbetet blifver ordentligen verkställt, hvaröfver kommunalnämnden skulle hafva öfverinseende. Maximibeloppet af sådant lån torde kunna bestämmas till ett tusen och minimibeloppet till två hundra kronor.

Hvad tiden för lånets inbetalande beträffar, torde fem år vara den lämpligaste.

Inbetalningen torde kunna ske sålunda, att förskottsränta erlades för ett år i sänder de två första åren, hvarefter en tredjedel jemte förskottsränta å återstoden inbetalades under hvarje af de tre sista åren. Med dessa anordningar borde hvarje omtänksam jordbrukare kunna med fördel begagna sig af dessa lån.

Min säkra öfvertygelse är, att ett beslut i detta syfte skulle lifva jordbrukaren till nya ansträngningar, och en ädel täflan skulle

uppstå, så att fosterlandets arbetsföre söner och döttrar icke behöfde fara till främmande land för att söka den lycka, som finnes i deras fosterbygd.

Jag får därför föreslå,

att Riksdagen måtte anslå medel till inrättande af en "jordbruksbank" i sammanhang med Riksbanken, i ändamål att lemna lån för nyodlingars verkställande. Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1881.

P. G. Sandberg.

N:o 50.

Af Herr **E. P. Jonsson**: *Med förslag till ändring i 30 Kap. 1 § Rättegångsbalken.*

Uti 30 Kap. 1 § Rättegångsbalken föreskrifves att, "hvar som vill, att Konungen må pröfva hofrätts dom och utslag, som i hufvudsak fallit; gifve det skriftligen tillkänna i hofrätten, innan klockan tolf å tjugonde dagen, den oräknad, då utslaget föll; och sätte der tillika in tvåhundra daler, eller så mycket i guld och silfver som deremot svarar."

Af detta stadgande förekomma tvenne olägenheter, som böra undanrödjas:

1:o) att tiden för tillkännagifvande i hofrätt, att parter ämna söka pröfning hos Konungen, är för kort, synnerligast för de i Norrlands aflägsna trakter boende, långt ifrån poststationer, der äfven telegraf-